

PLEASE NOTE! THIS IS SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

To cite this Article: Ojasalo, K. (2017) Monialaista uuden luomista ja yhteisöllistä oppimista hanketoiminnassa - esimerkkejä Laurean Master-koulutuksesta. Teoksessa Kimmo Mäki, Liisa Vanhanen-Nuutinen, Hannu Kotila (toim.) AMK-maisteri - Työelämän moniosaaja. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Haaga-Helian julkaisut, 122-132.

Monialaista uuden luomista ja yhteisöllistä oppimista hanketoiminnassa – Esimerkkejä Laurean Master-koulutuksesta

Katri Ojasalo

Innovaatiopotentialia alojen rajapinnoilla

■ Tulevaisuuden työelämä tarvitsee yhä kipeämmin rohkeita uudistajia, jotka osaavat soveltaa, yhdistää ja arvioida eri alojen tietoa ja osaamista. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystalalla tarvitaan liiketaloudellista ja IT-osaamista, matkailu- ja ravitsemisalalla turvallisuusosaamista ja niin edelleen. Alojen rajapinnoilla on uudenlaista innovaatiopotentialia – samoin työelämän kriittisimmät ongelmat kätkeytyvät usein rajapintoihin. Tämä haastaa korkeakoulut luomaan uudenlaisia toimintamalleja, jotka aidosti edistävät monialaista tiedon tuottamista, verkostoitumista ja yhteisöllistä oppimista sekä lisäävät koulutuksen vaikuttavuutta. Juhlapuheista huolimatta toimivia käytänteitä ei tämän innovaatiopotentialin hyödyntämiseen ole juurikaan kehitetty.

Kerron tässä artikkelissa käytännön esimerkkejä siitä, miten integroimalla Master-opintoja ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan (TKI) on pyritty edistämään monialaista uuden osaamisen ja ratkaisujen luomista sekä kasvattamaan TKI-toiminnan ja koulutuksen vaikuttavuutta. Kuvaan artikkelissa, miten Laurea-ammattikorkeakoulussa on alettu luoda systematiikkaa TKI-hanketoiminnan ja koulutuksen integroimiseen. Lisäksi esittelen lyhyesti kolme monialaista Master-opintopakettia, jotka eri tavoin edistävät yhteisöllistä oppimista ja luovat vaikuttavuutta TKI-hanketoimintaan.

Ammattikorkeakoulujen Master-opiskelijat edustavat hyvin monipuolisesti työelämää ja muodostavat kokeneen ammattilaisten joukon. Näin he ovat loistava voimavara ammattikorkeakoulun TKI-toiminnalle.

Eniten osallistumisesta TKI-toimintaan hyötyvät opiskelijat itse. TKI-hankkeet voivat toimia heille antoisana oppimisympäristönä, jossa he pääsevät kehittämään osaamistaan sekä tutkivina kehittäjinä että kehittävinä tutkijoina. Opiskelijat oppivat hankkeissa kehittämään tutkimuksellisin keinoin uusia käytännön ratkaisuja ja samalla luomaan uutta tutkittua tietoa käytännöstä.

Master-tason koulutukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti opiskelijoiden tulisi opintojensa aikana hankkia valmiuksia vaativien ongelmien ratkaisemiseen luovilla toteutuksilla TKI-toiminnassa, jossa kehitetään uutta tietoa sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja. Osallistumalla aitoihin TKI-hankkeisiin tällaiset valmiudet rakentuvat takuuvarmasti. TKI-hanketoiminnassa kehittyvät syvälliset taidot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä. Myös viestintä- ja kielitaito kehittyvät – varsinkin, jos opiskelija osallistuu kansainväliseen TKI-hankkeeseen.

Opiskelijoiden osallistumisesta TKI-hankkeisiin hyötyvät opiskelijoiden itsensä lisäksi heidän edustamansa organisaatiot ja työyhteisöt, vaikka organisaatio ei itse olisikaan hankepartnerina. Hankkeissa syntynyt uudenlainen osaaminen leviää nopeasti opiskelijoiden mukana käytäntöön. Ammattikorkeakoulun TKI-toiminta hyötyy saadessaan kehittämistehtäviin eri osaamisalueiden ammattilaisia moniin eri rooleihin ja tehtäviin – sekä kehittäviksi tutkijoiksi että tutkiviksi kehittäjiksi. Lisäksi työelämää edustavat opiskelijat voivat tuoda mukanaan paljon uusia hankkeideoita ja myös potentiaalisia tulevia hankekumppaneita. Itsestään tämä kaikki ei kuitenkaan toteudu.

Ammattikorkeakoulun TKI-hanketoiminnan ja Master-koulutuksen integrointi vaatii määrätietoista johtamista ja kunnon pohjustuksen, jotta kaikkien osapuolten tavoitteet täyttyisivät. Haasteena on pilkkoa hankkeista opintoihin sopivia tehtäviä, jotka tukevat opiskelijoiden osaamisen kehittämisen tavoitteita. Koulutuksen, hanketoiminnan ja työssäkäyvien opiskelijoiden aikataulujen yhteensovittaminen on myös haastavaa. Prosessit pitää suunnitella huolella ja eri henkilöiden roolit ja vastuut sopia selkeästi. Ennen kaikkea haasteena on luoda koulutuksen ja TKI-hanketoiminnan integrointiin systematiikkaa, jotta sopivien opiskelijoiden ja hankkeiden löytäminen ei olisi kiinni henkilökohtaisista suhteista ja sattunnaisista kohtaamisista. Miten kaikki Master-opiskelijat voisivat löytää

osaamistaan kehittäviä TKI-hanketehtäviä ja miten hankkeiden eri tehtäviin löydettäisiin oikeanlaisia opiskelijoita?

Muun muassa nämä haasteet ovat olleet lähtökohtina, kun Laurea-ammattikorkeakoulun Master-koulutuksen systemaattista integrointia Laurean ulkoisesti rahoitettuun TKI-hanketoimintaan on kehitetty. Tähän kehittämistyöhön ovat osallistuneet useassa työpajassa lähes kaikki yli 50 Laurean Master-koulutuksen opettajaa. Myös noin 150 Master-opiskelijaa on eri tavoin ideoinut ja kehittänyt mahdollisuuksia integroida koulutusta ja TKI-hanketoimintaa (ks. Ojasalo, 2015). Seuraavaksi kuvaan lyhyesti muutamaa esimerkkiä siitä, millaisia ratkaisuja integrointiin on Laureassa tähän mennessä otettu käyttöön. Ensin kerron, miten integrointiin on pyritty luomaan systematiikkaa. Sen jälkeen kuvaan kolme esimerkkiä monialaisista opintojaksoista, jotka tukevat TKI-hanketoimintaa ja osaamisen kehittämistä eri tavoin.

Koulutuksen ja hanketoiminnan integroinnin edellytyksiä luomassa

Erilaisia oppimistehtäviä ja erityisesti opinnäytetöitä on vuosien varrella tehty runsaasti Laurean ulkoisesti rahoitetuissa TKI-hankkeissa. Yksi onnistunut malli on ollut luoda eri Master-koulutusten opinnäytetyöntekijöistä hankkeisiin tutkimusryhmiä varsinaisten hanketutkijoiden ja kehittäjien tueksi. Haasteena on kuitenkin ollut se, että sopivien opiskelijoiden ja hankkeiden yhteensovittamiseen ei ole ollut systematiikkaa, vaan se on perustunut yksittäisten opettajien, opiskelijoiden ja hanketoimijoiden aktiivisuuteen. Kun hankkeeseen on tarvittu opiskelijoita, heitä on etsitty ”kissojen ja koirien kanssa”.

Toisaalta opiskelijatkaan eivät ole helposti löytäneet osaamistavoitteitaan tukevia hanketehtäviä. Näin ollen yksi tärkeimmistä kehittämisen kohteista TKI-hanketoiminnan ja Master-koulutuksen vahvemmaksi integroimiseksi on ollut sellaisen systematiikan luominen toimintamalleihin, jonka kautta opiskelijat, opettajat, hankkeiden valmistelijat ja projektipäälliköt löytäisivät tarpeisiinsa sopivia ratkaisuja mahdollisimman helposti ja luontevasti. Tähän on kehittämistyön aikana löydetty Laureassa kaksi perusedellytystä, joihin on luotu nopeiden kokeilujen kautta ensimmäisiä ratkaisuja. Seuraavaksi kuvaan näitä lyhyesti.

Ensimmäinen edellytys: koulutuksen rakenteet mahdollistavat hankeintegraation

Jotta yhteisöllinen uuden luominen ja oppiminen hanketoiminnassa onnistuisi luontevasti, tulee koulutuksen rakenteiden mahdollistaa monialaiset kohtaamiset. Laurean Master-koulutusten opetussuunnitelmat on yhtenäistetty, jotta aito monialainen kohtaaminen ja yhdessä oppiminen mahdollistuu. Samalla Master-koulutusten toteutukset keskitettiin kahdelle kampukselle (Tikkurila ja Leppävaara) ja koulutuksille luotiin yhteiset aikataulut. Uudistuksen jälkeen kaikki opetussuunnitelmat koostuvat opinnäytetyön lisäksi kunkin koulutuksen profiilin mukaisista syventävistä ammattiopinnoista (30 op) sekä kaikkien alojen yhteisistä monialaisista johtamisen ja tutkimukselliseen kehittämisen opinnoista (30 op). Näin ollen vähintään kolmannes 90 opintopisteen opinnoista toteutetaan seka-ryhmissä, joissa on opiskelijoita liiketalouden ja sosiaali- ja terveystieteiden eri koulutuksista sekä IT-, turvallisuus- ja matkailu- ja ravitsemisalalan koulutuksista – jatkossa myös kauneudenhoitoalan koulutuksesta. Tämä on mahdollistanut opiskelijoiden monialaisuuden systemaattisen hyödyntämisen TKI-hanketoiminnassa.

Master-koulutusten opetussuunnitelmiin on luotu joustoa; jos minikään opintojakson sisällöt ja aikataulut eivät sovi TKI-hankkeen tavoitteisiin, voidaan vapaasti valittaviin opintoihin joustavasti rakentaa opiskelijan osaamistavoitteita tukevia, eri laajuisia projektiopintoja liittyen hankkeissa tehtävään työhön. Hanketehtävien ja projektiopintojen muuttamiseksi Master-tasoisiksi opintosuorituksiksi on luotu työkaluksi yhteinen lomake, jota opiskelija ja ohjaaja käyttävät osaamisen kehittämisen tavoitteiden ja hanketehtävien suunnitteluun ja arviointiin. TKI-integraation vahvistamiseksi Laureassa on avattu myös uusi mahdollisuus aloittaa Master-opintojen tasoiset avoimen ammattikorkeakoulun polkuopinnot suoraan TKI-hankkeissa. Suoritettuaan tarpeeksi projektiopintoja hankkeissa polkuopiskelija voi hakea erillishaun kautta tutkinto-opiskelijaksi hänelle soveltuvaan Master-koulutukseen. Vuoden 2017 alussa pilottiryhmässä aloitti 15 polkuopiskelijää, jotka suorittavat opintojaan lähes kymmenessä ulkoisesti rahoitetussa TKI-hankkeessa.

Opetuksen lisäksi Master-koulutuksen vastuuyliopettajat ja valtaosa näiden koulutusten yli 50 opettajasta toimivat eri rooleissa ulkoisesti rahoitettujen TKI-hankkeiden valmistelussa ja toteutuksessa. Opettajat työskentelevät rinnakkain muun TKI-hankehenkilöstön kanssa yhteisissä avotyötiloissa, mikä edesauttaa sitä, että tieto suunnitteilla ja meneillään

olevista hankkeista sekä koulutuksista kulkee nopeasti eri toimijaryhmien välillä.

Toinen edellytys: tieto leviää ja yhteistyö on tiivistä

Jotta koulutusten kytkeminen TKI-hanketoimintaan onnistuu, pitää eri toimijoiden luonnollisesti tietää, mitä TKI-toiminnassa ja opetuksessa on tapahtunut, mitä on tapahtumassa ja kuka on vastuussa. Master-koulutusten vastuuyliopettajat ja tutkimuslinjojen vetäjät on pyritty saamaan systemaattiseen keskusteluun keskenään niin, että tutkimusaiheet ja opetusten sisällöt mahdollisimman hyvin tukisivat toisiaan. Laureassa opettajien ja TKI-hanketoimijoiden työskentelytilana toimivaan TKI-kehitysyksikön avotoimistoon luotiin visuaalisen johtamisen seinä, mihin jatkuvasti päivitetään kaikki ideointi-, suunnittelu- ja toteutusvaiheessa olevat ulkoisesti rahoitettavat TKI-hankkeet sekä kaikki Master-koulutukset ja niiden opintojaksot.

Hankkeiden ja koulutusten tiiviit, määrämuotoiset tiedot ovat A6-kokoisilla paperilapuilla noin viisi metriä pitkällä taululla. Hankkeiden lapuilla on kuvattu opetusintegraatio tai uusissa hankkeissa sen mahdollisuus. TKI-kehitysyksikön henkilöstön kasvokuvista on teetetty magneetit (10 kpl/hlö), jotka on kiinnitetty niiden hankkeiden, koulutusten ja opintojaksojen lappuihin, joissa he ovat mukana. Näin kaikki näkevät helposti, mitä on suunnitteilla ja tekeillä, missä on tarpeita ja mahdollisuuksia ja keneen voi ottaa yhteyttä. Toki taulun systemaattisessa hyödyntämisessä on edelleen vielä paljon kehitettävää.

Opiskelijoille pyritään jakamaan tietoa TKI-hankkeisiin liittyvistä tehtävistä eri kanavia pitkin. Opiskelijoiden intrassa on nykyään saatavilla kuvaukset sellaisista TKI-hankkeista, joihin voi kytkeä Master-opintoja. Lyhyessä määrämuotoisessa hankekuvauksessa kerrotaan, millaisia tehtäviä on tarjolla, mitä osaamista odotetaan ja miten opiskelija hyötyy hankkeesta. Nämä kuvauspaperit ovat materiaalina myös Master-opiskelijoille suunnatuissa TKI-hanketoreissa, jotka mahdollistavat TKI-hankehenkilöstön ja Master-opiskelijoiden kohtaamisen kerran lukukaudessa kummallakin kampuksella. Nämä vapaamuotoiset hankkeiden esittelytapahtumat järjestetään lukukausien puolesta välissä Master-opiskelijoiden koulutuspäivien aikana.

Hankkeiden kuvauspaperit ovat jaossa myös aloittavan opiskelijan ja hänen koulutuksensa vastuuyliopettajan välisissä henkilökohtaisissa tutorointikeskusteluissa opintojen alussa. Keskusteluissa suunnitellaan opis-

kelijan osaamistavoitteiden mukainen eteneminen ja pohditaan, miten erilaisista TKI-hankkeista voisi löytyä osaamistavoitteita tukevia tehtäviä tai esimerkiksi opinnäytetyöaihe. Vaikka tiedonvälittämiseen opiskelijoille on otettu käyttöön tällaisia uusia yhteisiä tapoja, senkin systematiikassa on vielä paljon kehitettävää.

Master-opettajien ja muiden TKI-hanketoimijoiden jatkuva, systemaattinen kohtaaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta koulutusten ja hankkeiden sisällöt parhaiten tukisivat toisiaan ja antaisivat toisilleen myös tulevaisuuden suuntaa. Tavoitteena on, että jatkossa kaikki TKI-toimijat tulisivat jollain panoksella mukaan opetukseen, jotta he kokisivat konkreettisesti Master-koulutusten mahdollisuudet tukea hanketoimintaa. Samoin tavoitteena on, että kaikki opettajat – myös AMK-tutkintoon johtavan koulutuksen opettajat – osallistuvat jollain panoksella myös TKI-hanketoimintaan. Tähän on luotu yhteinen linjaus myös uusimmasa opettajien työaikasuunnitteluohjeessa.

Monialaiset opintojaksot tukemassa TKI-hanketoimintaa

Seuraavaksi kuvaan kolmen esimerkin avulla lyhyesti, miten useampi opiskelijaryhmä on saatu tueksi TKI-hanketoimintaan. Usein Master-opiskelijat tekevät opintojaksoilla kehittämistyötä oman organisaationsa kehittämiseksi. Jos omasta organisaatiosta ei löydy sopivaa kehittämisen kohdetta, oppimistehtäviksi on Laureassa tarjolla myös TKI-hankkeisiin liittyviä haasteita, kuten edellä kuvattiin.

Viime vuosina muutamia monialaisia tutkimuksellisen kehittämisen opintojaksoja on alettu toteuttaa niin, että kaikki opintojakson opiskelijat tekevät jakson tehtävinä TKI-hanketoimintaa tukevaa työtä. Koska nämä kaikille aloille yhteiset opintojaksot ovat tarjolla useamman kerran lukuvuoden aikana kummallakin kampuksella, on niihin pystytty rakentamaan jatkuvuutta. Tulevat opintojaksototeutukset rakentuvat osin kyseisten opintojaksojen aikaisempien toteutusten päälle, jolloin opiskelijat pääsevät jatkamaan edellisten ryhmien tuotoksia eteenpäin. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus jatkaa omien tuotostensa kehittämistyötä muilla opintojaksoillaan. Näistä TKI-hanketoimintaan vahvasti integroiduista opintojaksoista on tullut paljon positiivista palautetta opiskelijoilta, henkilöstöltä ja myös muilta sidosryhmiltä. Sidosryhmät ovat päässeet tutustu-

maan opiskelijoiden tuotoksiin mm. opintojaksojen päätteeksi järjestetyissä seminaareissa ja Trendiaamiaisilla.

Monialaiset opiskelijaryhmät kehittäjinä hankkeessa

Pitkäkestoinen Horizon2020-rahoitteinen WeLive-hanke on useamman lukukauden ajan integroitu monialaisen, kymmenen opintopisteen Digitaalisten palvelujen käyttäjakeskeinen suunnittelu -opintojakson eri toteutuksiin (ks. Luojus, Kauppinen & Lahti, 2015). Opintojaksolla on neljä toteutusta vuodessa: kaksi rinnakkaistoteutusta keväisin ja syksyisin, toinen Tikkurilassa ja toinen Leppävaarassa. Kansainvälisen WeLive-hankkeen tavoitteena on muuttaa hallintokeskeinen julkisten palvelujen suunnittelumalli avoimeen innovaatioprosessiin perustuvaksi malliksi, johon voivat osallistua kansalaiset, yritykset ja julkisten palvelujen tuottajat. Hankkeen tuotoksena luodaan WeLive-alusta, joka mahdollistaa eri tahojen yhteistyön uudenlaisten digitaalisten palvelujen ideoinnissa, luomisessa, rahoittamisessa ja kehittämisessä.

Opintojaksolla opiskelijoiden tehtävänä on ollut integroida käyttäjiä mukaan tulevaisuuden innovatiivisten digitaalisten palvelujen suunnitteluun ja lopputuloksena luoda monialaisissa ryhmissä käyttäjien tarpeita ja toiveita vastaavia konsepteja uudelle digitaaliselle palvelulle. Opintojakson aikana opiskelijat ovat perehtyneet palvelumuotoilun prosessien, menetelmien ja työkalujen teoriaan ja soveltaneet sitä käytäntöön. Lisäksi he ovat arvioineet prosessien, menetelmien ja työkalujen toimivuutta. Opintojakson päättyessä opiskelijat ovat esitelleet tuotoksensa laajemmalle yleisölle hankkeen järjestämässä seminaarissa.

Opiskelijoiden integroinnista on ollut hankkeelle paljon hyötyä. Hanke on pystynyt hyödyntämään monen alan ammattilaisen osaamista, opiskelijat ovat tuoneet runsaasti palvelun potentiaalisia käyttäjiä mukaan kehittämistyöhön ja kymmeniä uusia konsepteja on syntynyt opintojakson eri toteutuksista. Opiskelijat ovat taas saaneet mielenkiintoisen kehittämishaasteen oppimistehäväkseen. Lainauksia opiskelijapalautteesta:

Hankkeessa tehty projektityö on erittäin hyvä keino oppia. Tämä pakottaa kääntämään teorian käytännöksi.

Ryhmätyö oli hyvin toteutettu sikäli, että ryhmään sijoittui erilaisia ihmisiä. Parasta oli tekemisen kautta oppiminen. Ryhmäni muut jäsenet

olivat jo osaajia palvelusuunnittelussa, joten opin heiltä paljon projektin edetessä.

Opiskelijat mukana hankehakemusten kirjoittamisessa

Oman organisaation ulkopuolisen rahoituksen merkitys kehittämistyössä on kasvanut. Yhä useammassa työyhteisössä onkin ryhdytty miettimään uusia tapoja rahoittaa omia kehittämisideoita. Näin ollen moni kehittämistehtävissä toimiva Master-opiskelijakin miettii, miten hänen työyhteisönsä voisi hankkia rahoitusta TKI-toimintaan ja työelämän uudistamiseen. Uuden monialaisen opintojakson ”Tutkimus- ja kehittämishankkeet työelämän tukena” taustalla oli halu saada opiskelijat mukaan hankehakemusten ideointiin ja kirjoittamiseen sekä luoda uudenlaisia hankepartneruuksia opiskelijoiden edustamien yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa. Opintojaksolla käydään läpi kansallisen tai kansainvälisen TKI-rahoituksen tuomia mahdollisuuksia, perehdytään erilaisiin rahoitusvaihtoehtoihin sekä valmistellaan hankesuunnitelma ja rahoitushakemus.

Opintojakson pilottiin osallistui 20 eri alojen Master-opiskelijaa. Opintojakson aluksi opiskelijat tekivät ennakkotehtävän, jossa he miettivät kehittämisideoita oman organisaationsa lähtökohdista. Näitä ideoita kehitettiin yhdessä eteenpäin opintojakson aikana. Opiskelijat jaettiin kiinnostuksen perusteella pienryhmiin. Näissä ryhmissä etsittiin julkinen rahoituskanava, johon valmisteltiin hankehakemus tai jonka hankehakemuspohjalle vietiin omaa hankeidea. Opintojakson vetäjät olivat myös valmiiksi etsineet potentiaalisia hakuja, joihin hankehakemusta voi alkaa valmistella. Hankehakemuksen laatiminen oli lähes kaikille uusi asia, ja siksi opintojakso alkoi tutustumisella sekä läpimenneeseen että hylättyyn hankehakemukseen ja niistä saatuihin palautteisiin.

Pilotin jälkeen opintojakso on vakiintunut kaikkien Master-koulutusten yhteiseen opetusohjelmaan. Vaikka varsinaisia hankehakemuksia ei lopulta pilottitoteutuksesta saatukaan lähtemään, pilotista syntyi monia hyötyjä eri tahoille. Sen ansioista esimerkiksi syntyi uudenlaisia kumppanuuksia, uusien hankkeiden pohjaksi muodostui useita ideoita ja myös erilaisia hankehakemusten tekstejä jäi hyödynnettäväksi tulevia hankehakuja varten. Ennen kaikkea lopputuloksena rakentui konkreettinen yhteys opintojakson vetäneiden TKI-hankevalmistelijoiden ja Master-opiskelijoiden välille, mikä helpottaa yhteistyötä jatkossa. Lainauksia opiskelija-palautteesta:

Minulle tutkimushankehakemusten laadinta oli täysin uutta, joten olen tyytyväinen, että nyt minulla on käsitys hakemuksen laadinnasta.

Hankkeen projektisuunnitelman teko oli hyvin avartavaa ja opettavaista.

Tulevaisuuden trendien identifiointia hanketoiminnan tueksi

Yksi Laurean kaikkien alojen yhteinen opintojakso on ”Tulevaisuuksien johtamisen ja ennakkoinnin menetelmät”, jolle on rakennettu eri toimialojen tulevaisuuden trendejä tunnistava jatkuva ennakkointiprosessi. Opintojakson tavoitteena on muun muassa, että opiskelija osaa osallistaa organisaation toimijat, sidosryhmät ja kumppanit systemaattiseen toimintaympäristön monitorointiin, tulkita tulevaisuustietoa ja tunnistaa esiin nousevia trendejä, rakentaa vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita ja liittää tulevaisuuksien ennakkoinnin osaksi organisaation strategista suunnittelua ja organisaation oppimista.

Opintojaksolla on viisi toteutusta vuoden aikana – näistä yksi englanniksi. Toteutukset on suunniteltu jatkuvaksi toimintaympäristön monitoroinnin ja ennakkoinnin prosessiksi, jossa tuotettu tieto viedään seuraaville opintojakson toteutuksille arvioitavaksi. Näin tieto kumuloituu jatkuvasti (Kivelä ym. 2016). Master-opiskelijoilla on tyypillisesti taustallaan jo pitkäkö työhistoria, joten heillä on hyvä perusta oppia arvioimaan mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuksia.

Opintojakson aikana opiskelijat työskentelevät pienryhmissä. Aluksi he monitoroivat oman organisaationsa toimintaympäristöä ja keräävät hiljaisia signaaleja ja tulevaisuuden trendejä monipuolisesti eri lähteistä. Löydökset kootaan yhteiselle Pinterest-alustalle. Ryhmissä ne analysoidaan ja työstetään monivaiheisen prosessin kautta trendikorteiksi, joiden avulla käytännönläheistä ennakkointitietoa voidaan helposti jakaa työelämälle sekä TKI-hanketoimijoiden ja koulutusten suunnittelijoiden käyttöön.

Yhden toteutuksen aikana syntyy yleensä noin 8–12 tulevaisuuden ilmiötä kuvaavaa trendikorttia. Opiskelijat esittelevät ne opintojakson päättävissä, kaikille avoimissa Trendiaamiaisseminaareissa. Trendikortit ja muu dokumentoitu tieto on aineistona seuraavilla toteutuksilla ja myös muilla opintojaksoilla. Opintojakson uusi toteutus alkaa aina ennakkotehtävällä, jossa edellisten toteutusten trendikortteja arvioidaan käyttäen vaihtoehtoisia tulevaisuuksia tutkivaa verkko-ohjelmisto eDelfoita. Systemaattisen prosessin tuloksena TKI-toimijoilla on käytössään jatkuvasti

päivityvä ennakointitieto eri alojen tulevaisuuksien mahdollisista kehityskuluista. Lainauksia opiskelijapalautteesta:

Opintojaksolla oppi paljon ja pystyi hyödyntämään oppimaansa työelämälähtöisesti. Itse ajattelin, että miten voisin hyödyntää toimenkuvassani tulevaisuustyöskentelyä ja pyrkiä ennakoimaan asioita.

Opintojaksolla keskityttiin hyvin tulevaisuuksien ennakointiin ja kartoitukseen ryhmässä tekemällä eikä vain luentoja kuuntelemalla. Aluksi hieman vaikeatajuinen asia aukesi mielestäni näin paljon paremmin ja samalla oppi menetelmien käyttöä.

Lopuksi

Kun tutkimuksellinen kehittämistyö on oppimisen lähtökohta, voidaan puhua kehittämispohjaisesta oppimisesta (learning by developing). Kehittämispohjaisen oppimisen keskeisiä piirteitä ovat autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus, tutkimuksellisuus ja luovuus (Raij 2007). Master-koulutuksessa tämä on luonnollinen pedagoginen valinta, koska tavoitteena on rakentaa opiskelijoiden valmiuksia toimia työelämän kehittäjinä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä. Master-koulutuksen myötä heistä tulisi tulla ennen kaikkea tutkivia kehittäjiä, jotka osaavat luoda uusia ratkaisuja, viedä suunnitelmallisesti läpi kehittämishankkeita, hankkia järjestelmällisesti tietoa eri menetelmillä sekä arvioida kriittisesti hankittua tietoa ja omia ratkaisuja (ks. Ojasalo; Moilanen & Ritalahti 2014, 15).

Toisaalta monesta heistä kasvaa myös kehittäviä tutkijoita, jotka osaavat luoda uutta tutkittua tietoa työelämän ilmiöistä ja jakaa sitä muiden asiantuntijoiden käyttöön. Ammattikorkeakoulujen Master-koulutusten suuri vahvuus onkin, että opiskelijat voivat toimia kummassakin roolissa: sekä tutkivina kehittäjinä että kehittävinä tutkijoina. Kun tutkimus ja kehittäminen kulkevat käsi kädessä, syntyy varmemmin sellaisia uusia ratkaisuja ja uutta tietoa, jolla on laajempaakin merkitystä.

Ammattikorkeakoulun TKI-toiminnalle Master-opiskelijat voivat olla iso voimavara. He ovat motivoituneita ja osaavia ammattilaisia, joille hankkeista voi löytyä mielenkiintoisia uusia oppimisen haasteita. He voivat tuoda hankkeen käyttöön paljon sellaista tietoa, materiaalia, ideoita ja ratkaisuja, joita varsinaiset hankkeeseen palkatut tutkijat ja kehittäjät eivät

yksin pystyisi saamaan aikaan. Näin hankkeen tuotosten määrä kasvaa ja laatu paranee. Master-opiskelijoiden integrointi hanketoimintaan lisää ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vaikuttavuutta myös sillä tavalla, että hankkeiden aikana kehitetyt menetelmät, mallit ja ratkaisut leviävät opiskelijoiden kautta nopeasti käytäntöön alueen organisaatioihin.

Myös osaamisen kehittymisessä päästään usein uudelle tasolle hankkeiden haasteita ratkottaessa. Osaamisen kehittäminen ei rajoitu vain opetussuunnitelman tavoitteisiin, olemassa oleviin opiskelu- ja muihin materiaaleihin, eikä myöskään vain oman organisaation haasteisiin, vaan opiskelija pääsee rakentamaan osaamistaan uudentyyppisissä verkostoissa ja erilaisissa toimintaympäristöissä.

Intensiivisen kehittämistyön tuloksena Laureassa on saatu luotua jonkin verran systematiikkaa TKI-hanketoiminnan ja koulutuksen integroimiseen, ja yhä useampi Master-opiskelija pääsee opintojensa aikana ratkomaan ulkoisesti rahoitettuihin TKI-hankkeisiin liittyviä haasteita. Mutta paljon kehittämistyötä on vielä edessä. Master-koulutuksen ja TKI-toiminnan systemaattisessa integroimisessa on vasta päästy hyvään alkuun. Samalla kun kehittämistyö jatkuu, Master-koulutuksessa kehitettyjä toimivia käytänteitä on alettu laajentaa Laureassa myös ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen.

Lähteet

- Kivelä, S., Koskelo, M., Nousiainen, A., Porokuokka, J. & Ojasalo, K. (2016). Laurea Master's Foresight Process – Master's Degree Students Running Environmental Scanning and Foresight Process, Book of abstracts, NERA 44th Congress, Social Justice, Equality and Solidarity in Education, 9–11 March, 2016. Helsinki.
- Luojus, S., Kauppinen, S. & Lahti, J. (2015). Integrating Teaching and R&D in Higher Education - the WeLive project, ICERI2015 Proceedings, IATED. Spain: Valencia.
- Ojasalo, K. (2015). Vaikuttavia oppimisen ratkaisuja tulevaisuuden toimintaympäristöissä. Teoksessa J. Laukia, A. Isacsson, K. Mäki & M. Teräs (toim.), *Katu-uskottava ammatillinen koulutus – Uusia ratkaisuja oppimiseen*. Haaga-Helien julkaisut, Helsinki: Unigrafia.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2014). *Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. 3. painos. Helsinki: SanomaPro.
- Raij, K. (2007). *Learning by Developing*. Laurea publications A58, Vantaa: Laurea-ammattikorkeakoulu.